

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

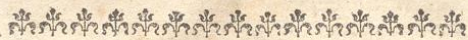
Cap. I. De veritate complexa, & incomplexa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

aded, aut omnino vera, aut omnino falsa erit, sicut copulatiua seu disiunctiua, cui æquipollet; alioqui certè aliud valitura.

93 Respondeo: propositio de subiecto vniuersali, cuiusmodi est hæc: *homo currit*; aut hæc, *homo est animal*, plura per modum vnius subiicit, & cognoscit, seu, quod iuxta est, plures affirmationes per modum vnius affirmationis virtualiter, & æquiuallenter continet: vna autem affirmatio alteri vni quodammodo nequit, nisi per particulam, & aut particulam, vel, proinde id genus propositio æquiuallenter particulam cohibebit alterutram, & copulatiua erit, aut disiunctiua. Cæterum propositio de subiecto singulari suapte natura multiplici, ac disparatè cognito plura per modum plurium affirmat, nec æquiuallenter complectitur plures affirmationes inter se vnitatis, seu comparatas: non est ergo, cur æquiuallenter copulatiua sit, aut disiunctiua.

94 Obiicies secundò, eundem actum futurum esse posse simul bonum, & malum respectu diuersorum obiectorum, ea si disparatè amplectatur. Verum hoc an repugnet, necnè, non est huiusloci. Interim consule Ripaldam citato lib. 3. de ente supernat. disput. 47. sect. 2. circa hanc, & alias similes sequelas.

TRACTATUS III.

De Variis speciebus Veritatis.

CAPVT I.

De veritate complexa, & incomplexa.

1 **V**ERITAS complexa est ea, qua intellectus dicit intra se rem esse, vel non esse, quæ componit, aut diuidit. Ad hanc veritatem respexit Aristoteles lib. 1. de interpret. cap. 1. his verbis, *quemadmodum autem in anima conceptus interdum sine veritate, falsitate est, interdum vero talis, ut alterum horum ei competat necessario; sic & in voce esse videtur: nam & falsum in compositione consistit.* Et lib. 6. metaph. cap. 2. quod autem (inquiens) *tanquam verum ens; & non ens, ut falsum: quoniam circa compositionem, & diuisionem est, & omnino circa partitionem contradictionis: verum etenim affirmationem in compositione habet, negationem vero in diuisione: falsum vero huius partitionis contradictionem.* Eodem modo loquitur cap. 3. lib. 1. primi de interpret. & lib. 3. de an. cap. 6. aliisque in locis. Ad eandem veritatem alludit B. Thomas 1. p. q. 16. art. 2. *proprie loquendo veritas est in intellectu componente, & diuidente non autem in sensu, neque in intellectu cognoscente quod quid est.* Eius etiam meminit. 1. contra gentes c. 59. & quæst. 1. de verit. art. 3. Tandem veritatem complexam, ac perfectam veritatis nomine haud raro absolutè vocari solitam in compositione, & diuisione collocant Durandus in 1. dist. 19. quæst. 5. num. 14. Herueus quodlib. 3. q. 1. art. 2. Caietanus citata 1. p. q. 16. art. 2. & ceteri communiter auctores. Suadetur autem facili negotio: namque hoc ipso, quod intellectus componat vnum cum alio, asseratque Petrum v. g. esse album, si reuera est albitudine præditus, resultat reductio quædam in nobis, vt luce clarius: ergo & veritas: quæ, quia ex genere suo in compositione, aut

diuisione plurium fundatur extremorum, quidni appelletur complexa?

Veritas incomplexa in eo sita est, quod cognitio aliqua sit imago, & representatio propria cuiusdam obiecti, siue de eo aliquid quodammodò asserat, aut neget, siue secus. Hanc admittunt, ac esse proprie loquendo veritatem, tamen diuersi generis à nuper explicata Aristotel. 3. de anim. cap. 6. text. 26. & 9. metaph. cap. 12. B. Thomas 1. p. q. 16. art. 2. supra laudatis, & q. 17. art. 17. art. 3. corp. Capreolus in 1. dist. 19. q. 3. art. 1. conclus. 3. Ferrara 1. contra gentes cap. 59 & 60. Soncinas 6. metaph. q. 17. Egidius quodlib. 4. q. 7. Suarez di. p. 8. metaph. sect. 3. 1. onleca lib. 4. metaph. c. 2. q. 6. sect. 4. Balthasar Tellez in logica disp. 11. sect. 2. Hurtadus disp. 9. de an. sect. 2. Arriaga disputat. 14. log. sect. 4. quamuis hi duo posteriores vocum vsu à nobis distideant. Probat autem, ac non agrè: eo ipso, quod quis tantum apprehendat animal rationale, seorsim ab omni compositione, aut diuisione, censetur verum, & quidditatum hominis conceptum efformare: negari ergo nequit, quin proprie loquendo sit aliqua veritas incomplexa distincta ab ea, quæ complexa dici consuevit, & est in componendo, & diuidendo.

Verumenimvero P. Vazquez 1. p. tom. 1. disp. 75. cap. 2. negat esse veritatem proprie eam, quæ dici solet incomplexa, & absque compositione, & diuisione visitur. Primò autem mouetur testimonio Aristotelis, B. Thomæ, & aliorum antiquorum, quorum est facta mentio huius initio capituli. Cæterum omnes id tantum volunt, veritatem aliquam peculiariter sitam esse in componendo, & diuidendo, nimirum complexam: at aliam incomplexam veritatem proprie talem haud abnuunt, possunt ve: Quid est autem, quapropter veritas complexa speciali modo appellanda sit veritas declarabitur paulo infra.

4 Mouetur secundo, quia in voce simplici nulla est veritas strictè, & proprie, nulla, nisi in oratione composita: nam, si quis proferat hanc vocem, *homo*, nondum verum dicit, aut falsum, ac tum censetur alterutrum dicere, cum ait, *homo est animal*, *homo non est albus*, aut quidpiam simile. Pari ergo ratione in conceptu simplici, nihilque componente, aut diuidente nulla est veritas rigorosè talis: eo potissimè, quod voces non, nisi per imitationem conceptuum, ac denominatione ab eis petita veri nuncupentur. Sed dicendum est, simplicem vocem haud esse veritatis expertem: quis etenim neget hoc vocabulum, *homo*, esse verum nomen hominis; eiusque proprium, ac germanum signum; contra verò hanc vocem, *leo*, non, nisi improprie, falsumque, & translatitium eius nomen propter illius aliquando cū leone similitudinem quandam in fortitudine, feritate, aliasve virtutibus, aut vitiis. Quod autem dici consuevit, simplicem vocem, nec esse veram, nec falsam, id accipiendum est de sola veritate, ac falsitate complexa, non verò de omni proprie sumpta.

5 Tertio mouetur P. Vazquez: Contraria sunt circa idem subiectum, & ab eo se mutuo depellant: at simplex conceptus haud est capax falsitatis: licet enim apprehensio aurichalci falsa auri apprehensio dici solet, sicut ipsum aurichalcum falsum aurum appellatur, remotè tamen, & occasionaliter talis dici debet, eò quod sit occasio iudicij, quo quis aurichalcum verum aurum esse falso diiudicet, cum interim rigorosè ac proprie loquendo sit vera, & germana notio aurichalci, & non alterius obiecti: ergo etiam veritatis proprie sumptæ est incapax conceptus simplex: veritatem autem habet incomplexam.

hæc

hæc ergo haud est propriè veritas. Respondendum est, quemadmodum diuina cognitio est propriè vera, & tamen nullatenus esse potest falsa; id etiam, quod cernitur in non paucis iudiciis nostris, ita similiter conceptum simplicem esse posse propriè verum, videlicet incomplexè, tamen si nequeat esse falsus, aut incomplexè, vt constat, quia contraria veritas est ei essentialis, suapteque natura habet, vt sit imago propria sui obiecti, aut etiam complexè propterea quod nihil componat, aut diuidat. Quod autem opponitur, contraria se expellere ab eodem subiecto, adeoque vnum, si conueniat subiecto, posse ei conuenire alterum; veritas ergò, si conceptu simplici competat: haud posse eum incapacem esse falsitatis; ac huius esse incapacem; ergo & illius: hoc inquam non vrget: primò, quia expellere se ab eodem subiecto duntaxat est de ratione contrariorum propriissime talium, vt demonstrandum est in metaph. lib. 3. tract. 8. cap. 1. tantam autem contrarietatem fortasse non habent inuicem veritas, & falsitas, saltem aliqua: rursus secundò, vt loco nuper citato ostendendum est, si fortè vnum contrarium est naturalis, ac inseparabilis proprietates subiecti, haud est necesse, vt possit aliud ei conuenire, & ab eo prius eiicere; idque, etiam si contrarietas non tantum sit propria, sed etiam propriissima: quo pacto nigredo corui strictissime contrariatur eius albitudini, cum tamen hæc coruo haud possit competere, aut ab eo nigredinem abigere.

6 Quamuis autem negandum sit, solam veritatem complexam esse strictè, & propriè veritatem, at id cum omnibus scholasticis concedendum est, eam esse peculiari modo veritatem, quo talis non est incomplexa. Primò, quia perfectior est, quam incomplexa: ac fortassis hæc sola belluis competit, illa verò non homini tantum, sed Deo, & Angelis, quippe quos componere, ac diuidere ponendum & exponendum est in Metaph. lib. 7. tract. 4. cap. 4. Secundo, quia vti homo speciali modo dicitur sensibilis, quo non animal in communi, quoniam super sensibilitatem huius propriam addit differentiam aliquam, & non est sensibilis vtcunque, sed cum respectu ad discursus, ac velut eorum principium, & radix in hoc corporis ergastulo, ita similiter haud est, cur dici non debeat veritas complexa speciali quadam ratione veritas, qua non incomplexa, quando non solum commune habet cum hac, quod sit propria imago, & representatio sui obiecti, verum etiam quod illud pro eo, ac est ex parte rei componat, aut diuidat, idque, quod est de eo enuntiet, aut quod non est de eo abnuat.

7 Tercio veritas incomplexa, & simplex haud est aliud, quam veritas transcendentalis cognitionis: quemadmodum enim homo est verus homo, quia propriam obtinet naturam hominis, ita apprehensio hominis est vera, propterea, quod sit propria imago, & similitudo hominis, vt sæpè sæpius dictum. At veritas complexa distinguitur formaliter à veritate transcendentali, quæ consequitur rationem entis in actu. Quarto: veritas complexa ex genere suo sustinet expelli ab actu per contrariam falsitatem, secus verò incomplexa: quamobrem illa dicenda est peculiari modo veritas, quo non hæc: ad modum, quo in actibus liberis, & humanis est specialis bonitas, quæ non in aliis entibus necessariis: ab illis enim non ab his exterminari potest bonitas per contrariam malitiam moralem. Quintò veritas complexa, sin minus semper, at certè haud rarò constituitur per actum, & obiectum, vt visum est supra tract. 2. c. 3. 4. & 5. cum tamen incomplexa

iuxta prerofque authores (nec enim modò libet meam interponere sententiam) sita sit in actu solo, & quod hic sit cognitio, siuè imago rei cognita per rem ipsam, nec ex parte constituatur.

Sexto tandem: veritas incomplexa est in cognitione tanquam in habente illam: at quæ est complexa, est in actu, non solum velut in obtinente illam, sed etiam velut in cognoscente illam, si non signatè, at saltem virtualiter, & exercitè: quando namque post duplicem apprehensionem, alteram hominis, alteram animalis superuenit iudicium, complexè verum, asserens, hominem esse animal, id certè implicitè, & in actu exercitè, vt aiunt, adstruit, conceptum animalis esse conformem homini, eiusque imaginem, & representationem: nam re ipsa perinde est, hominem, & animal esse idem, quod asseritur in actu signato, atque conceptum vnius alterutrum quodammodo exprimere, & ei esse conformem. Atqui cognitio incomplexè vera haud componit vnquam vnum cum alio, haud consequenter conceptum præuium vnius cum alio comparat, aut vtriusque conformitatem vllatenus representat.

CAPVT II.

De veritate apprehensua, & iudicatiua.

9 Circa quas id impræsentiarum disputandum est, an sola veritas iudicatiua sit complexa, vel potius, quod talis sit, id cum illa commune habeat veritas apprehensionis propria. Assero primo: Probabile est, apprehensionem meram, nihilque cohibentem iudicij aliquandò tamen esse complexè veram, vnumque cum alio componere, & diuidere. Suadet autem hunc in modum: vti se habet voluntas inefficax ad efficacem, ita apprehensio ad iudicium: atqui non efficax tantum voluntas, sed etiam aliquando inefficax componit affectiue vnum cum alio, vnumvè ab alio ita diuidit, vt cum Deus vult omnes homines saluos fieri, & salutis cum hominibus quandam facit comparisonem, siue compositionem, neutiquam efficacem, vel ad exitum deducendam; aut contrà, cum nullum hominem vult peccare, ac denominationem peccantis ab homine separat affectu non omnino efficacem, sed potius eo, quem sæpè tanto cum damno nostro frustramus. Similiter ergo haud iudicium tantum, sed etiam apprehensio infra iudicij perfectionem longo sitens interuallo poterit cognoscitiue extrema aliqua componere, & diuidere.

10 Rursus secundo: (eodem fermè redit:) voluntas inefficax potest frustrari, & cassà reddi: ergò & aliqua apprehensio mera similiter poterit falsificari: at apprehensio nihil componens, aut diuidens haud potest effici falsa: eius enim veritas est incomplexa, & non alia, quam quod sit imago propria sui obiecti: hæc autem ratio imaginis ei nè diuinitus deesse potest: ergo nec veritas eam potest deficere, aut in falsitatem commutari: admittenda igitur apprehensio componens, aut diuidens extrema, quæ sit falsitati obnoxia: id genus autem apprehensio citrà dubium esse potest complexè vera. Tercio: Nequaquam credibile videtur, quin bruta quodammodo componant, ac diuidant: quorsum enim ouis lupum fugit, nisi eum esse sibi inimicum imaginatur: aut contrà cur pastorem agnoscit, sequiturque nisi, quia sibi conuenientem apud se statuit? Sed in belluis